

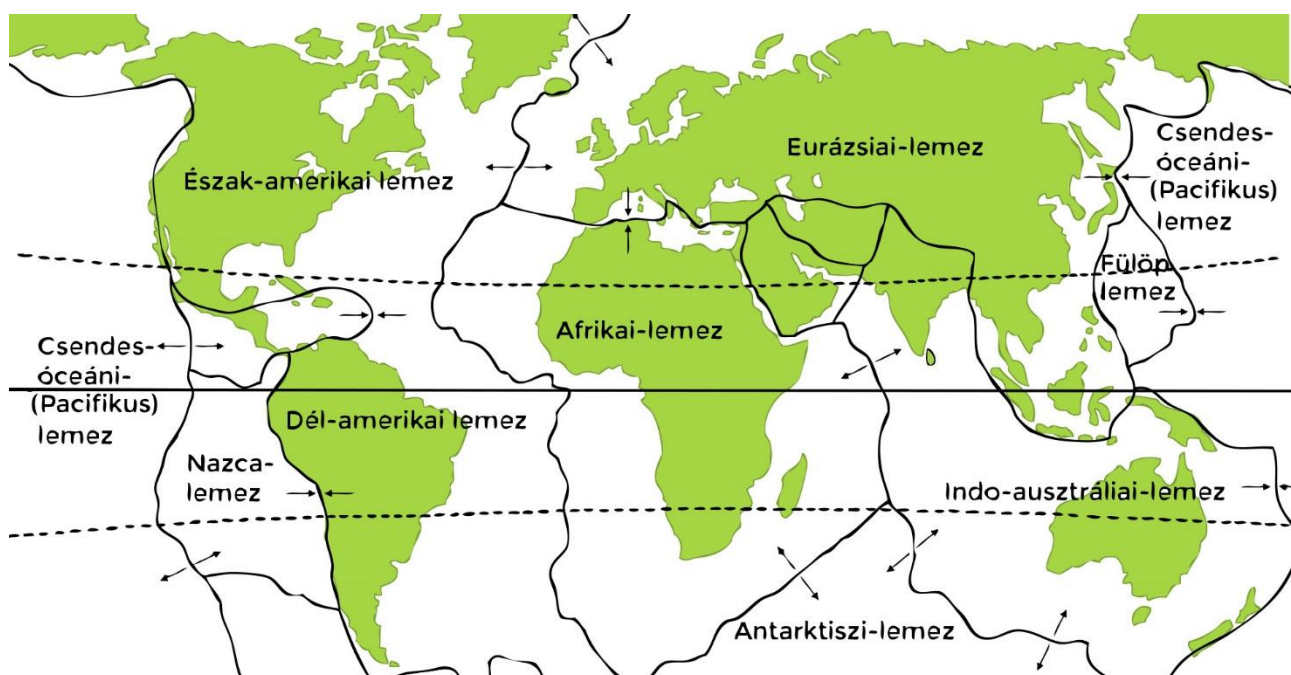
A kőzetlemezek mozgása

► **A szöveg elolvasása segíti, hogy képet alkoss a kontinensek mozgásának formáiról.** Keresd meg a szöveghez tartozó ábrán a szövegben szereplő kőzetlemezeket, figyeld meg a mozgásuk irányát!

A Föld kőzetburka nem egy egybefüggő egységes burok, hanem több, egymáshoz képest elmozduló lemezből áll.

A kőzetlemez-mozgás elméletének előzményét Alfred Wegener dolgozta ki az 1910-es évek elején. Szerinte a kontinensek egykor egybefüggő szárazföldet alkottak, amelyek később széttöredeztek, és a darabok szétsodródtak. Azonban nem tudta megmagyarázni, hogy milyen erő mozgatja a kontinenseket. Elméletéhez a tudományos bizonyítékot csak évtizedekkel később az óceánfenéki kutatások adták.

A kőzetburok hét nagy és több kisebb kőzetlemezre oszlik. A nagy kőzetlemezek: Afrikai-, Antarktisz-, Csendes-óceáni-, Dél-amerikai-, Eurázsiai-, Észak-amerikai-, Indo- ausztráliai-lemez.

A kőzetlemezek mozgását – ami néhány centiméter évente - három csoportba lehet sorolni.

Az egymástól távolodó kőzetlemezek mentén magma kerül a felszínre, és a lemezek szegélyeire rakodva hátságot épít. Ilyen például az Atlanti-óceán közepén húzódó Atlanti-hátság. Új óceán van születőben a Vörös-tenger és a Kelet-afrikai-árok mentén, ahol szintén távolodnak egymástól a kőzetlemezek. Közeledő lemezek esetén közeledhet egymáshoz két óceáni, két szárazföldi, vagy egy óceáni és egy szárazföldi lemez. Ez utóbbi esetén a sűrűbb óceáni kőzetlemez a szárazföldi lemez alá bukik. Az alábukás vonalában mélytengeri árok alakul ki, ahol a tengeri és a szárazföldről érkező üledék felhalmozódik. Ilyen lemezszegély mentén alakult az Andok vagy a Japán-szigetív.

Szárazföldi lemezek ütközésével alakultak az Eurázsiai-hegységrendszer tagjai. Az egymás mellett elcsúszó kőzetlemezekre példa a Csendes-óceáni- és az Észak-amerikai-lemez határa, ahol a Szent András-törésvonal húzódik.

A lemezszegélyek mozgásához kapcsolódik a hegységképződés, illetve a vulkáni tevékenységek és a földrengések legnagyobb része.

A kőzetlemezek mozgása

- ▶ **Készíts egy ábrát a szöveg információinak felhasználásával!**
Írd le először a következő szöveget: „kőzetlemezek mozgásának típusai”!
A feliratból három nyíl induljon ki! A nyilak végéhez írd oda a három különböző típusú kőzetlemez mozgást, amiről a szövegben olvashattál!
Írd a típusok alá a szövegben található példákat is!
Az ábra segítséget nyújt a szöveg lényegének megértésében.
- ▶ **Rajzold le, hogy hogyan mozoghatnak egymáshoz képest a kőzetlemezek.**
- ▶ **Keresd meg az interneten, földrajzkönyvben vagy lexikonban a lemeztectonika, a litoszféra és a szubdukciós zóna kifejezéseket!**
Vitassátok meg, hogyan kapcsolódnak a szöveghez!

FÖLDRAJZ

Feladat 12.

A kőzetlemezek mozgása

● Igaz – hamis feladat

Melyik állítás igaz, és melyik hamis?

Állítás	Igaz	Hamis
A kőzetburok hét nagy és több kisebb kőzetlemezre oszlik.	☐	☐
A Szent András-törésvonal egymás mellett elcsúszó lemezek között van.	☐	☐
Az Andok távolodó lemezszegélyek között alakult ki.	☐	☐
A Föld kőzetburka egységes, egybefüggő burok.	☐	☐
Az egymástól távolodó kőzetlemezek mentén mélytengeri árkok alakulnak ki.	☐	☐
Egy óceáni és egy szárazföldi lemez ütközésekor az óceáni kőzetlemez a szárazföldi lemez alá bukik.	☐	☐